



Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
Sendes også på e-post: postmottak@bld.dep.no

Deres ref.:
13/2338

Vår ref.:
HBORING
S13/5318

Arkivnr:
F47 &13
L71621/13

Dato:
02.01.2014

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S13/5318

Hørings svar - Gjennomføring i norsk rett av Haagkonvensjonen 1996 om beskyttelse av barn mv.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) har sendt på høring forslag om at Norge tiltrer Haagkonvensjonen 19. oktober 1996 om kompetanse (jurisdiksjon), lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid om foreldreansvar og tiltak for beskyttelse av barn (heretter kalt Haagkonvensjonen 1996). BLD foreslår en egen gjennomførings lov. Høringsnotatet er utarbeidet i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Høringsfristen er satt til 03.01.2014.

Sakens bakgrunn:

Global mobilitet fører til at stadig flere barn har tilknytning til flere stater. Dette innebærer at barnet kan være statsborger i én stat, bo i en annen og oppholde seg midlertidig i en tredje, og eventuelt ha eiendom i en fjerde stat. Barn i slike internasjonale situasjoner er mer sårbare og utsatte enn andre.

Haag-Konvensjonen vil særlig ha betydning for disse gruppene av barn:

- ◆ barn som risikerer eller er utsatt for barnebortføring
- ◆ barn som er midtpunktet i en internasjonal foreldretvist, inkludert saker om samvær
- ◆ barn/foreldre som flykter fra barnevernet
- ◆ barn som er plassert hos andre enn sine foreldre i utlandet
- ◆ barn som er offer for trafficking og enslige mindreårige asylsøkere.

Eventuell tiltredelse til konvensjonen nødvendiggjør videre enkelte endringer i gjeldende lover som barneloven, ekteskapsloven, vergemålsloven og barnevernloven. I tillegg kan det være ønskelig med enkelte lovendringer for å sikre en best mulig tilpasning i norsk rett til Haagkonvensjonen 1996, og for å styrke barneperspektivet og lette praktiseringen av regelverket i saker med tilknytning til andre stater på dette og enkelte tilgrensede områder.

Kommentarer til forslaget om forskriften:

Asker kommune v/barneverntjenesten avgir med dette følgende høringsuttalelse vedrørende gjennomføring i norsk rett av Haag-konvensjonen 1996. Saken vil bli lagt frem for komite for oppvekst i etterkant.

Barneverntjenesten vil innledningsvis vise til at høringsnotatet er omfattende og til dels krevende å sette seg inn i. En del av bestemmelsen er uklare og det er en del uavklarte forhold som bør utredes nærmere. Barneverntjenesten er imidlertid positiv til nye forslag som vil styrke vern for barn i saker med tilknytning i flere stater og at det blir økt internasjonalt samarbeid på dette området.

Barneverntjenesten er i økende grad involvert i barnevernssaker der barn har tilknytning til flere land og anser at dette er vanskelig saker å håndtere.

Barneverntjenesten har kun vurdert forslagene som omhandler barnevernloven (bvl.):

1) Endring i bvl. § 1-2

BLD foreslår å endre jurisdiksjonsbestemmelsen i § 1-2. Etter gjeldende rett gjelder bvl. for barn som oppholder seg i Norge. BLD ønsker å innta i bvl. at den også skal gjelde for barn som anses bosatt i Norge. Endringen vil ha størst betydning i saker der det er aktuelt å treffe vedtak om omsorgsovertakelse for barn som ikke lenger oppholder seg her, men som er bosatt i Norge. Et barn beholder bostedet i Norge, selv om barnet har forlatt landet, inntil barnet har fått nytt bosted. Endringen i § 1-2 får ikke betydning for barneverntjenesten plikt til å treffe frivillige hjelpetiltak og andre midlertidige tiltak overfor barn som oppholder seg i Norge. BLD mener at forslaget til endring i § 1-2 samlet sett vil sikre barn best mulig beskyttelse.

Asker barneverntjeneste støtter i utgangspunktet ovennevnte forslag. Bvl. gjelder i dag som hovedregel for alle som oppholder seg i Norge, selv om det forekommer visse unntak for eksempel barn av utenlandske diplomater som tjenestegjør i Norge. Det bør avklares tydeligere i hvilken grad andre grupper av barn vil falle utenfor bvl. ved endring av jurisdiksjonsbestemmelsen i bvl. § 1-2.

Barneverntjenesten kan ikke se at forholdet til undersøkelsesplikten/-retten etter bvl. § 4-3 er omtalt i høringsnotatet. Det bør omtales i hvilken grad den kommunale barneverntjenesten har plikt til å iverksette undersøkelse på bakgrunn av en bekymringsmelding fra utlandet når barnet bor i Norge, men ikke oppholder seg her.

2) Forslag til ny § 4-4a om fosterhjemsplassing i utlandet som et midlertidig hjelpetiltak

Fosterhjemsplassing i utlandet er ikke særskilt regulert i bvl. i dag. BLD foreslår å lovregulere at barneverntjenesten skal kunne treffe midlertidig vedtak om frivillig fosterhjemsplassing i en stat som er tilsluttet konvensjonen. Det skal rent unntaksvis være adgang til å plassere et barn i et fosterhjem i utlandet. BLD legger til grunn at det i noen sjeldne tilfeller kan være til barnets beste å bli plassert i fosterhjem i utlandet hos barnets slektninger. BLD ønsker ikke i denne omgang å åpne for fosterhjemsplassing i utlandet etter omsorgsovertakelse, som tvangsvedtak. BLD anser at forslaget vil klargjøre rettstilstanden og gi tydeligere regler for fosterhjemsplassing i utlandet og vil styrke rettsikkerheten

til barn og familier. Videre vil forslaget bidra til å oppfylle konvensjonens formål om samarbeid mellom stater for økt beskyttelse av barn.

Etter forslaget må en rekke vilkår være oppfylt for at barneverntjenesten kan beslutte plassering i utlandet; vilkårene for hjelpetiltak etter § 4-4 være oppfylt og plasseringen skal være til det enkelte barns beste. Det må foretas en konkret helhetsvurdering der blant annet barnets tilknytning til de aktuelle fosterforeldrene, slektskap, barnets eget ønske og nærhet til eventuelle søsken er relevante momenter, samt barnets kjennskap til den nye statens språk og kultur. Det stilles også krav om at barnet blir hørt i samsvar med reglene i § 6-3 og at barnets mening fremgår av sakens dokumenter. Barn over 12 år og foreldre med foreldreansvar må samtykke til plasseringsstedet. Videre stilles det vilkår om at barneverntjenesten har inngått en avtale med utenlandske myndigheter om oppfølgingen av barnet etter plassering og om kostnadsfordelingen. Det kreves at staten der barnet ønskes plassert har et forsvarlig tilsyn og en forsvarlig oppfølging.

Asker barneverntjeneste støtter i utgangspunktet forslaget, men anser at slik en slik plassering på bakgrunn av vilkårene i bestemmelsen kan bli vanskelig å gjennomføre i praksis. En slik plassering vil innebære betydelig merarbeid for kommunene.

Når det gjelder spørsmålet om barn skal samtykke når det er 12 år anser barneverntjenesten at det pålegger barnet et for stort ansvar. En plassering mot barnets vilje er imidlertid lite hensiktsmessig, men hvis barnet trekker samtykket underveis i plasseringen innebærer dette at barneverntjenesten må finne et nytt plasseringssted eller et annet hjelpetiltak. Det kan medføre uro og lite kontinuitet for barnet og familien. Forslag må også sees i sammenheng med barns rett til medvirkning i barnevernloven ellers, hvor barns rett til selvbestemmelse i frivillige hjelpetiltak først inntreffer ved 15 år.

Det må fremgå av avtalen at barneverntjenesten skal motta minst to ganger i året rapport med informasjon om hvordan barnet har det. Barneverntjenesten viser til at når et barn er frivillig plassert i et fosterhjem i Norge er det krav om minst 4 tilsynsbesøk av tilsynsfører (inkl. rapporter) og minst 4 oppfølgingsbesøk av barneverntjenesten i fosterhjemmet.

Barneverntjenesten anser at det må fremgå klart at den stat hvor barnet ønskes plassert i også godkjenner fosterhjemmet og kriteriene for dette. Det er verken praktisk eller økonomisk mulig for den kommunale barnverntjenesten å foreta denne vurderingen.

BLD sier at staten som barnet ønskes plassert i skal kunne føre forsvarlig tilsyn med fosterhjemmet. Barneverntjenesten viser til at det kan bli ulik praksis for hva de enkelte kommune anser som forsvarlig tilsyn. Det bør vurderes om ikke statlige myndigheter bør ha et overordnet ansvar for å godkjenne det enkelte lands tilsynsordning og ha ansvaret for at det utføres et forsvarlig tilsyn. Det er ikke hensiktsmessig at det skal være opp til den enkelte kommunale barneverntjeneste i Norge å vurdere dette. Det kreves både kompetanse og kan bli svært ressurskrevende for den enkelte kommune å få innsikt i ulike lands tilsynsordninger og hvordan barna følges opp.

Når det gjelder kostnadene viser BLD at det kan settes om vilkår at det inngås avtale om fordeling av kostnadene ved plassering. Asker barneverntjeneste vil påpeke at det må klarlegges tydeligere hva som den kommunale

barneverntjeneste skal dekke. Kostandene på dette området vil være opplæring og veiledning av de som utfører tilsyn, utgiftsgodtgjørelse til tilsynpersonene, reise- og oppholdsutgifter til tilsynsfører, foreldrene evt. søsken som vil besøke barnet i utlandet, fosterhjem godtgjørelse (hvilket lands nivå skal man legge seg på), tolkeutgifter og ikke minst vil samarbeidet medføre oversettelsesutgifter av nødvendig korrespondanse.

3) Forslag til ny § 4-4a annet ledd om fosterhjemsplassing i Norge på bakgrunn av utenlandske vedtak

BLD foreslår at barneverntjenestene skal kunne samtykke til plassering av et barn i Norge etter anmodning fra utenlandske myndigheter som har tiltrådt konvensjonen. Det er ingen bestemmelse i bvl. som regulerer en slik plassering i dag. Samtykke er betinget av at ovennevnte vilkår i § 4-4 a første ledd er oppfylt. Det kreves i tillegg at barneverntjenesten har godkjent fosterhjemmet. Barneverntjenesten må søke utlendingsmyndigheten om oppholdstillatelse for barnet. JD vil vurdere å innføre en særregel i utlendingsregelverket som gir utenlandske barn rett til midlertidig (eller permanent) oppholdstillatelse når barnet blir vedtatt plassert i norsk fosterhjem etter et utenlandsk vedtak.

Asker barneverntjeneste støtter i utgangspunktet også dette forslaget. På tilsvarende måte, som påpekt ovenfor ved fosterhjemsplassing av et barn i utlandet, gjenstår det visse avklaringer.

4) Økonomiske og administrative konsekvenser

BLD opplyser at evt. endringer i bl.a. barnevernloven ikke innebærer økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Asker barneverntjeneste er ikke enige i dette og viser til at forslagene innebærer nye oppgaver for kommunene. Vi forutsetter at kommunene får tilført ekstra ressurser i denne forbindelse.

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Andvik
barnevernsjef

Elke Brandshaug/Eirik Ekholdt
barnevernpedagoger

Hanne S. Børing
juridisk rådgiver

Brevet er sendt elektronisk uten signatur